

Forslag til tiltak for å bedre markeds- og omsetningssituasjonen i torskefiskeriene

Det følgende er forslag til tiltak fra arbeidsgruppen nedsatt under de ekstraordinære prisdrøftelsene mellom FHL / NSL og Norges Råfisklag 6. mars 2009.

Bakgrunn

Utviklingen i torskefiskeriene så langt i 2009, er preget av vanskelige markedsforhold noe som har skapt avsetningsproblemer for deler av fiskeflåten. Markedsproblemene er særlig tydelig i saltfiskmarkedet, hvor industribedriftene oppgir at det går usedvanlig tregt å få etablert salgskontrakter i et fallende marked. Problemene i saltfiskmarkedet antas å skyldes en kombinasjon av flere faktorer bl.a:

- Finansieringsutfordringer hos alle ledd i verdikjeden (finanskrisen)
- Konjunkturedgang som rammer de dyreste matvarene inkl torsken
- Store overliggende lager i Portugal
- Økte tilførsler av torsk til lave priser fra Island og Russland i tillegg til Norge

På den annen side nødvendiggjør sesongsvingningene at fiskeindustrien og kystflåten må opprettholde en høy aktivitet de første månedene i året. I Norges Råfisklags distrikt, landes normalt 70 % av torsken fra den norske flåten i løpet av de fire første månedene i året. Det fiskeindustrien og kystflåten ikke får gjort i denne perioden, er det vanskelig å hente inn igjen. Man kan ikke velge å vente på at markedet skal bedre seg før man starter fiske, fiskekjøp og produksjon.

Det fallende saltfiskmarkedet har medført at bedriftene har kjørt en forsiktig sesong med begrensede innkjøp fra faste og/eller tilknyttede leverandører. Årets torskelandinger ligger på totalt 88 000 tonn torsk (rund vekt) noe som er ca 12 000 tonn under fjoråret. Bare i Råfisklagets distrikt er norske fiskeres brutto inntekter fra fiskelandinger, redusert med cirka 650 mill kr eller 36 % ved utgangen av uke 12.

Det er derfor to grupper som har kommet i en betydelig skvis og som vil kunne få problemer hvis den vanskelige markedssituasjonen vedvarer:

- Den delen av industrien som har kjøpt seg opp store lager i et fallende marked – og som foreløpig ikke får avsetning på dette
- Den delen av kystflåten som ikke får levert vesentlige deler av torskekvoten i den perioden torsken er tilgjengelig langs kysten

De følgende forslag tar sikte på å bidra til å få i gang eksporten av saltfisk fra Norge, smøre hjulene i førstehåndsomsetningen samt avhjelpe situasjonen for de aktørene som har kommet i skvis i den foreliggende markedssituasjon midt i den beste fiskesesongen.

Markedstiltak

Utfordringene bør derfor løses ved tiltak som kan øke etterspørselen etter torskeprodukter. Økt markedsføring og styrkede tiltak i markedene vil være tiltak som kan bidra positivt. Vi foreslår derfor at det foretas en ekstraordinær markedssatsing på torsk, og at markedssatsingen kommer som bedriftsrettede tiltak som utmåles i forhold til innkjøpt kilo torsk for eksempel i løpet av første kvartal 2009.

Finansieringsløsninger for fiskeindustrien

Vi viser til brev fra FHL sendt den 19. februar hvor det ble utarbeidet en modell for eksportfinansiering innenfor de rammer som angis av internasjonalt konkurranseregelverk. De underskrivende organisasjoner mener at det fortsatt er viktig å få på plass en slik eksportfinansieringsløsning, særlig for å dekke opp behovet for økt kredittid i importørleddet.

Siden den gang har imidlertid også behovet for finansieringstiltak knyttet opp mot lagerhold økt ytterligere. Vi mener derfor at det i tillegg må etableres en ordning som gir fiskeindustrien tilgang til lån for lagerhold med sikkerhet i varebeholdningen. For å hindre at ordningen bidrar til u hensiktsmessig lageroppbygging av fisk hos norske bedrifter bør det legges klare føringer på en slik låneordning. Dette kan bl.a. gjøres ved at det bare gis lån til finansiering av lager som er forhåndssolgt (solgt på kontrakt).

Begge disse tiltakene bør kunne finansieres via Innovasjon Norge og den ekstraordinære rammen som ble gitt før jul på lavrisikolån.

Økte midler til føringstilskudd

Fiskesalgslagene disponerer føringsmidler fra staten med en total ramme på 31,5 mill kr. I tillegg har FKD satt av 6,5 mill kr til en grunnfinansiering av mottaksstasjoner.

I den foreliggende omsetningssituasjonen har Råfisklaget, med FKDs godkjenning, valgt å bruke totalt 5,5 mill kr til føring av fiskeråstoff ut fra overskuddsområder og til områder som har behov for råstoff (overskudds- og kryssføring). Dette for å sikre en mest mulig smidig avvikling av fisket. Behovet vil sannsynligvis bli like stort utover våren, og bare i Råfisklagets distrikt er det estimert et økt behov på 9 mill kr for å kompensere det forbruket man har hatt og sannsynligvis vil få fremover. For å ta høyde for dette og andre behov som vil dukke opp, vil gruppen be om at det settes av totalt 15 mill kr til å dekke de nasjonale behov. Det understrekes at disse midlene utelukkende skal brukes til å dekke merkostnader med å frakte fisk fra områder hvor man har for mye fisk – og til områder hvor industrien har kapasitet til å kjøpe fisken.

Likviditetssituasjonen i fiskeflåten

Markeds- og etterspørselssvikten innenfor torskesektoren hittil i 2009 sammenlignet med samme periode i 2008, har ført til et betydelig inntektstap for flere flåtegrupper. Det er stor fare for at denne markedssvikten vil kunne føre til at spesielt kystflåten ikke gis mulighet til å fiske tildelte kvoter i 2009.

I denne situasjon er det stor fare for at deler av flåten kommer i en vanskelig likviditetssituasjon. Arbeidsgruppen vil henstille til at fiskernes organisasjoner retter en henvendelse til private og offentlige finansieringsinstitusjoner, der det henstilles om at bankene er liberal med hensyn til å gi rente- og avdragsutsettelse. Det er viktig å understreke at den vanskelige situasjonen, som både deler av flåten og industrien i dag står overfor, er krevende men anses som relativt kortvarig. Gruppen viser til at de mer fundamentale forhold knyttet til flåtens driftsgrunnlag i dag er forholdsvis gode.

I tillegg mener arbeidsgruppen at fiskerimyndighetene, i nært samarbeid med fiskerinæringens organisasjoner, bør se på reguleringer og regelverk for fisket resten av året i lys av den forliggende situasjon, med det formål å sikre lønnsomheten for den fiskeflåten som har blitt rammet av omsetningsvanskene. Dersom dette ikke er tilstrekkelig, må departementet vurdere spesielle tiltak rettet mot den delen av flåten som har blitt hardest rammet.

24.3.2009

Hans-Johan Dahl / NNN

Werner Kiil / Norsk Sjømannsforbund

Paul Jensen / Norges Kystfiskarlag

Erling Holmeset jr / Norges Fiskarlag

Geir Ove Ystmark / FHL

Jurgen Meinert / NSL

Svein Ove Haugland / Norges Råfisklag